

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2022. május 4.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

minden vizsgázó számára

2022. május 4. 9:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszeit gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágyság, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piskózatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírássra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a zsidó valláshoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Válassza ki a képeken látható tárgyakhoz / jelenethez kapcsolódó bibliai parancsolatokat! Írja a megfelelő parancsolat sorszámát a kép alá a kipontozott vonalra! Egy helyre egy sorszámot írjon! Két sorszám kimarad.

1. „Ne csinálj magadnak faragott képet vagy hasonmást arról, ami fent van az égben, vagy lent a földön, vagy a vizekben a föld alatt. Ne borulj le ilyen képek előtt és ne tiszteld őket, mert én, az Úr, a te Istened féltékeny Isten vagyok.”
2. „Uradnak, Istenednek a nevét ne vedd hiába [a szádra], mert az Úr nem hagyja büntetlenül azt, aki a nevét hiába veszi.”
3. „Gondolj a szombatra és szenteld meg. Hat napig dolgozzál és végezd minden munkádat. A hetedik nap azonban [...] semmiféle munkát nem szabad végezned. [...] Az Úr [...] a hetedik napon azonban megpihent.”
4. „Tiszteld apádat és anyádat, hogy sokáig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked.”
5. „Ezeket a parancsokat, amelyeket ma szabok neked, őrizd meg szívedben [...]. Igen, jelként kösd őket a kezedre, legyenek ék a homlokodon. Írd fel őket házad ajtófélfájára és kapujára!”

Imaszöveget tartalmazó tok (mezuzza)

a)

Hétágú gyertyatartó (menóra)

b)

Mózes összetöri az aranyborjút (miniátúra)

c)

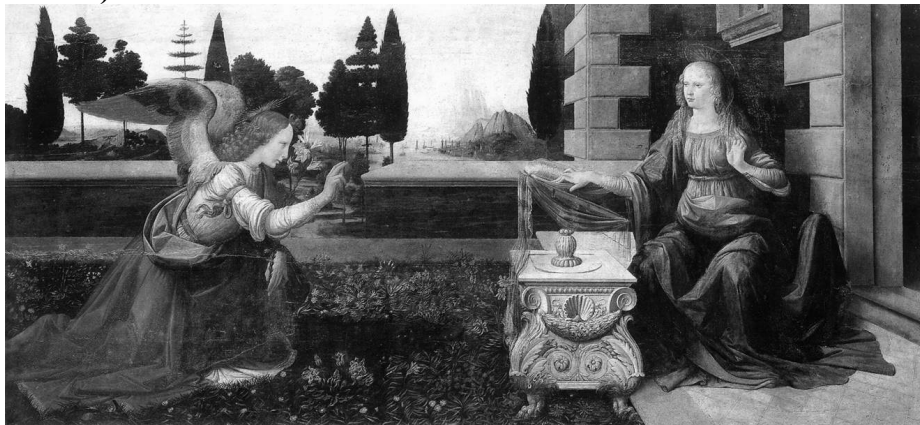
d) Nevezze meg a zsidó vallásnak azt a – több forrásszövegben is megjelenő – legfontosabb sajátosságát, amely megkülönböztette az ókori Kelet más, korábban kialakult vallásaitól!

4 pont

2. A feladat a reneszánsz kultúrával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a képek és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

*Leonardo da Vinci: Angyali üdvözlés (korabeli oltárkép)
(A kép jobb oldalán Szűz Mária látható.)*

B)

*Leonardo da Vinci: Mona Lisa
(korabeli festmény)
(Mona Lisa feltehetőleg egy firenzei polgár felesége volt.)*

C)

*Antonio da Correggio: Zeusz és Antiópé
(korabeli festmény)
(Antiópé egy mitológiai királylány volt.)*

a) A feladatban szereplő képek közül kettő vallási témájú. Nevezze meg azt a két vallást, amelyhez a képek témája kapcsolódik!

.....

.....

b) Mi jellemezte a reneszánsz festészetben az emberi alakok ábrázolását? Karikázza be az egyetlen helyes választ a feladatban szereplő képek alapján!

1. A túlvilági létet fontosabbnak gondolták a földi életnél, ezért a portréfestészetben sem törekedtek egyéni vonások megörökítésére.
2. Az emberi test nem számított tabunak, az azzal kapcsolatos (anatómiai) ismeretek gyarapodását felhasználva törekedtek a valósághű ábrázolásra.
3. Az emberek arcvonásait és mozdulatait a korabeli technikákkal még nem tudták ábrázolni, ezért érzelmeket, szándékokat nem tudtak kifejezni.

c) A reneszánsz festészet mely jellemzőjét mutatja mindhárom kép háttere?

.....

4 pont	
--------	--

3. A feladat Hunyadi Mátyáshoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a Mátyás törvényeiből vett részletek és ismeretei segítségével!
(Elemenként 1 pont.)

A) „Először, hogy Magyarországnak a törökök ellen való megvédelmezése céljából [...] országszerte egy aranyforintot kell fizetni a következő módon:

1. § Hogy mi főpapok, bárók és országlakók végeztük és határoztuk, hogy azt minden fekvő jószág [földterület / telek] után, [...] elengedhetetlenül kell fizetni.”

a) Nevezze meg az A) betűjelű forrásban leírt adót!

.....

b) Nevezze meg azt az intézményt, amelyik megalkotta az A) betűjelű forrásban leírt jogszabályt!

.....

c) Nevezze meg azt a társadalmi réteget, amelyik jellemzően fizette az A) betűjelű forrásban leírt adót!

.....

B) „Ha egy egész telken vagy ülésen [...] egy portán belül csak egy [család] lakik, az fizessen 20 dénárt. Ha pedig ketten kapnának egy telket [...] [a kettő együtt] fizessen egy és egy fél porta szerint.”

d) Válassza ki a B) betűjelű forrásra vonatkozó igaz állítást! Karikázza be az egyetlen helyes állítás sorszámát!

1. A tized beszédését szabályozta.
2. A kincstár jobban járt, ha egy portán egy család lakott.
3. A töredéktelken élők 20 dénárnál kevesebbet fizettek családonként.

4 pont	
--------	--

4. A feladat a reformációval kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Az egyházi összejövetelek pedig ne legyenek titkosak és rejtettek, hanem nyilvánosak és gyakoriak, hacsak [...] nem teszik lehetetlenné azok nyilvánosságát. [...] Az istentiszteleti helyek tisztességesek legyenek. [...] Válasszanak e célra tágas épületeket vagy templomokat, és távolítsanak el mindent, ami az egyházhoz nem illik. [...] Ezért a keresztyének templomaitól és imaházaitól távol kell tartani minden fényűző ruházkodást, hivalkodást és mindent, ami nem illik a keresztyén alázatossághoz, fegyelemhez és szerénységhez. A templomok igaz ékességét nem az elefántcsont, az arany és a drágakő teszi, hanem a templomba járók igazlelkűsége, kegyessége és erényei. [...] Mindent a nép nyelvén kell előadni, amelyet a helybeli emberek a gyülekezetben megértenek.” (Henrik Bullinger svájci reformátor által összeállított hitvallás, 1566)

a) Döntse el a forrás segítségével, melyik képen szerepel valamely protestáns felekezethez tartozó templom! Karikázza be az egyetlen megfelelő kép betűjelét!

A)

B)

C)

b) Mire utal a szöveges forrásban idézett hitvallás aláhúzott része? Karikázza be az egyetlen helyes magyarázat sorszámát!

1. A járványok időszakában korlátozták a tömegrendezvényeket.
2. Számoltak az indián őslakosok támadásaival.
3. Európában sok helyen üldözték a protestánsokat.

c) A hitvallás utolsóként idézett mondatában egy másik, nem a templomok berendezésére vonatkozó előírás is található. A reformáció mely kulturális hatása következett ebből? Fogalmazza meg saját szavaival a szöveg alapján!

.....

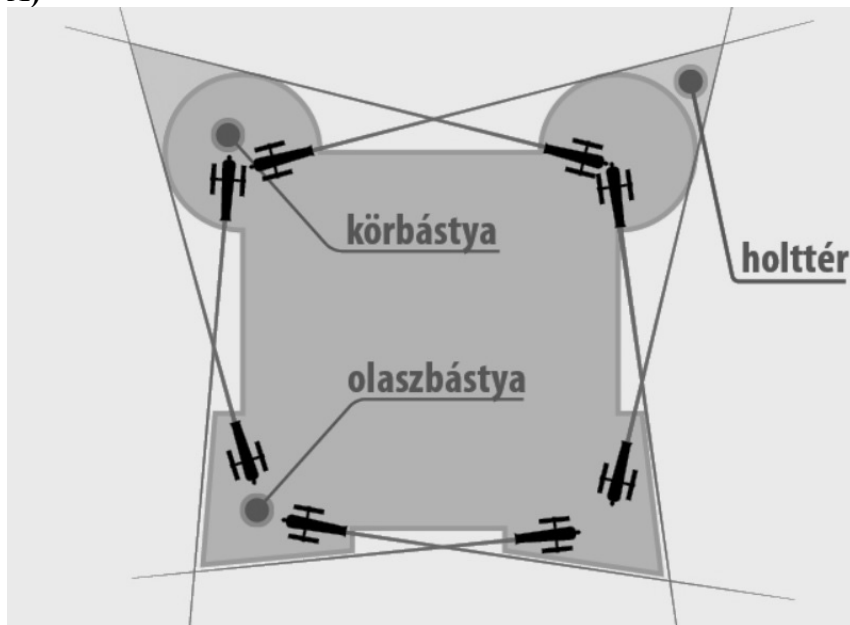
d) Mely folyamattal függ össze az idézett forrás születése? Karikázza be az egyetlen helyes magyarázat sorszámát!

1. A nem keresztény vallásúak körében zajló hittérítéssel.
2. A református egyház európai megszerveződésével.
3. Azzal, hogy a protestánsok azonos jogokat vívtak ki a katolikusokkal.

4 pont	
--------	--

5. A feladat Magyarország 16. századi történelméhez kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

Bástyatípusok

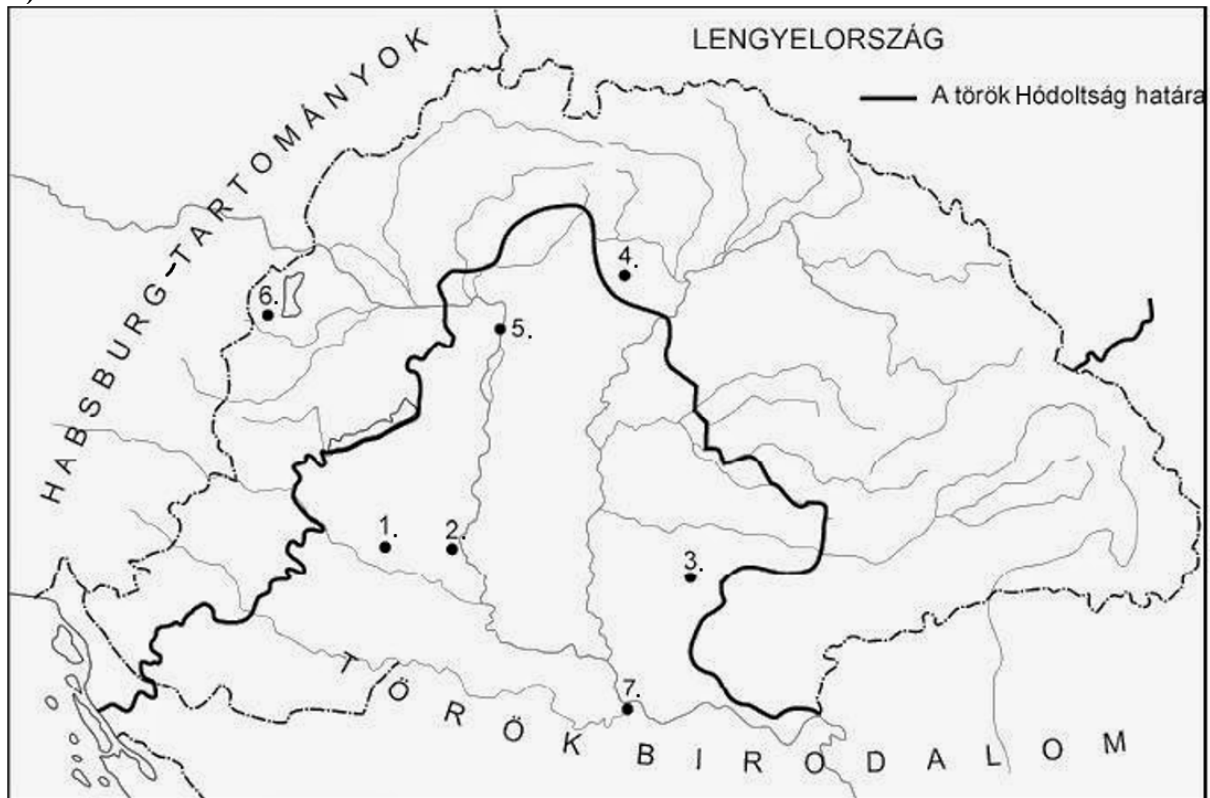
a) Válassza ki a forrás és ismeretei alapján az igaz állítást! Karikázza be az egyetlen helyes állítás sorszámát!

1. A körbástya jobban ellenállt a támadásnak, mert nagyobb volt a fegyverek holttere.
2. Az olaszbástya alkalmazásával a támadók fölénybe kerültek a várostromok során.
3. Az olaszbástyák hatékonyabbá tették a várvédelmet.

b) Nevezze meg az ábra alapján, melyik fegyvernem vált egyre jelentősebbé a várvédelemben!

.....

B)

Magyarország 1568 után

Rendelje a törökellenes harcokról szóló forrásrészletekhez a térképvázlaton jelölt helyszínüket! Írja a megfelelő helyszínek sorszámaát a pontozott vonalakra! Egy helyre egy sorszámot írjon! Öt sorszám kimarad.

C) „Az tömlöcbástyánál Dobó vala,
Ott ő aprógyát ellőtték vala,
Ő keze-lába sebösült vala,
Ott asszonnépek vitézködnének vala,” (Tinódi Lantos Sebestyén művéből)

c) Térképen szereplő sorszám:

D) „Ihon előttek Zrini áll fegyverben,
Hon van az török Márs vakmerő szüvében,
Delimán? hon száz más ebben az seregben,
Kik Zrini vérét szomjuzták békeségben?

Édes az vitézség az ember szájában,
De nagy s rettenetes halálos probában:
Ezt rettegve nézi vakmerő Delimán,
Mint nyárlevél, ugy reszket szultán Szulimán.” (Egy 17. századi eposzból)

d) Térképen szereplő sorszám:

4 pont

6. A feladat a 19. századi politikai eszmékhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Húsz-huszonötmilliós nép vagyunk, melyet emberemlékezet óta ugyanazzal a névvel illetnek, [...] melyet az Isten által valaha húzott legpontosabb természetes határok zárnak körül, mely ugyanazon nyelvet beszél, ugyanazon hitet vallja, melynek ugyanazok a szokásai és hagyományai, amely büszke Európa-szerte ismert politikai, tudományos és művészeti múltjára, és amely kétszer is az egység szavával és kötelékével ajándékozta meg az emberiséget, először a császárok Rómájáéval, később pedig, midőn még nem árulta el hivatását, a pápákéval. [...] Nincs zászlónk, nincs állami nevünk, nincs rangunk az európai nemzetek között. Nincs közös központunk, közös [társadalmi] szerződésünk, közös piacunk. Hét államra vagyunk felbontva.” (Giuseppe Mazzini, 1845)

a) Melyik területre utal a forrás szerzője az aláhúzott szövegrészben? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Appennini-félsziget 2. Balkán-félsziget 3. Ibériai-félsziget

b) Az európai civilizáció melyik vívmánya táplálta a forrásban leírt nemzet öntudatát? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Itt született meg a demokrácia.
2. Itt bontakozott ki először az ipari forradalom.
3. Itt virágzott az antik kultúra.

c) Melyik az az összekötő kapocs, amely a forrásban leírt nemzet tagjainak túlnyomó többségére jellemző, de a német nemzetre nem? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. közös nyelv 2. közös felekezet 3. közös piac

d) Mi volt a Mazzini által szorgalmazott nemzeti mozgalom legfontosabb konkrét politikai célja? Fogalmazza meg a forrás alapján!

.....

4 pont	
--------	--

7. A feladat a reformkori Magyarországgal kapcsolatos.

Oldja meg a Kossuth Lajos politikai programjára vonatkozó feladatokat! (Elemenként 1 pont.)

„Honunkban **[a)] az alkotmányos szabadság ne legyen [...] [egyres] osztályoknak a nép szolgásgán épülő kiváltsága**, hanem legyen az egész magyar népnek közös osztatlan tulajdona. [...]

Így gondolkoznak **[b)] mindazok, kikkel egy párthoz tartozni szerencsém van.** [...]

[c)] Akarunk monarchiát [értsd: Magyar Királyságot], respublicáról [köztársaságról] nem ábrándozunk; [...] elszakadástól nem álmodozunk, [...] Magyarhon boldogsága az ausztriai összes birodalom boldogságával nem csak nincs ellentétben, sőt [...] a kettő együtt kapcsolatban van. [...]

Akarjuk, hogy jog uralkodjék, s **[d)] uralkodjék törvény, mely a nemzet akaratának a király által szentesített dictatuma [parancsa].**” (Kossuth Lajos beszéde Pest megye közgyűlésén, 1844)

a) Mely reformjavaslat célozta az a) betűjellel jelölt, aláhúzott részben leírtak megvalósulását? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. a cenzúra eltörlése
2. a jobbágyszabadítás
3. a magyar államnyelv bevezetése

b) Melyik csoport feleltethető meg a b) betűjellel jelölt, aláhúzott részben leírtaknak? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. forradalmi ifjúság
2. liberális nemesség
3. udvarhű előkelők

c) Melyik kifejezés írja le a c) betűjellel jelzett, aláhúzott résznek megfelelően Magyarország Habsburg Birodalomhoz való viszonyát? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. függetlenné válás a birodalomtól
2. központosított birodalmi kormányzat elismerése
3. önállóság a birodalmon belül

d) Melyik kormányzati forma feleltethető meg a d) betűjellel jelölt, aláhúzott részben leírtaknak? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. alkotmányos monarchia
2. felvilágosult abszolutizmus
3. demokratikus köztársaság

4 pont	
--------	--

8. A feladat a két világháború közötti szovjet-országi történelemhez kapcsolódik.
A bolsevik ideológia mely elemei jelennek meg a plakáton? Karikázza be a mondat négy
helyes befejezésének sorszámát! Öt sorszám marad. (Elemenként 1 pont.)

*Szovjet propagandaplakát, 1920
A plakát eredeti orosz nyelvű szövege magyarul:
„Lenin elvtárs megtisztítja a Földet a piszoktól”*

A plakáton a bolsevik ideológia elemei közül megjelenik...

1. a köztulajdon gondolata.
2. az osztályharc gondolata.
3. az iparfejlesztés elképzelése.
4. a kulákok kényszermunkára hurcolása.
5. az antiszemitizmus.
6. a kapitalizmusellenesség.
7. a vallásellenesség.
8. az erőszak szükségességének gondolata.
9. a munkás-paraszt szövetség gondolata.

4 pont

9. A feladat a Horthy-korszak társadalmával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Felkérem méltóságodat, szíveskedjék hivatali és társadalmi tekintélyének teljes súlyával odahatni, hogy a [világgazdasági válság következtében kialakult] jelenlegi nehéz viszonyok között a békés polgárságnál is visszatetszést szülő, a proletár tömegeknél pedig egyenesen forradalmi agitációs [értsd: mozgósító] eszközül kínálkozó indokolatlan, és az alsóbb néposztályok szeme láttára lefolyó [...] fényűző ünnepségek vagy szórakozások (luxuslakomák, agarászat, lovaspólo stb.) mellőztessenek. Természetesen a vallásos és hazafias érzés ápolását célzó [...] ünnepségek, összejövetelek, előadások elé nem kívánok akadályt gördíteni.” (A belügyminiszter körrendelete a helyi hatalom vezetőinek, 1931)

a) Karikázza be annak a három állításnak a sorszámát, amelyet alátámaszt a forrás idézett része!

1. A hatalom tartott a kommunista mozgalom megerősödésétől.
2. A belügyminiszter idézett rendeletének célja a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése volt.
3. A rendszer fontosnak tartotta a nemzeti és keresztény hagyományok ápolását.
4. A belügyminiszter idézett rendelete egy meghatározott összeghatár felett megtiltotta a rendezvények szervezését.
5. A belügyminiszter idézett rendelete elsősorban azért született, mert szükségessé vált az állami kiadások csökkentése.
6. A nehéz gazdasági helyzet kiélezte a nagy vagyoni különbségek miatt meglévő feszültségeket.
7. A hatalom a háborús körülményekre tekintettel korlátozta az alapvető emberi jogok gyakorlását.

b) A felsoroltak közül mely társadalmi rétegre vonatkozhatott leginkább a forrásban leírt korlátozás? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. arisztokraták
2. kispolgárok
3. munkások
4. parasztok

4 pont	
--------	--

10. A feladat a hidegháború korához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A világtörténelem jelen pillanatában csaknem minden nemzetnek választania kell a két életmód [...] között. [...]. Az [1.] egyik életforma a többség akaratán alakul, jellemzői a szabad intézmények, a népképviselői kormányzás, a szabad választások, az egyéni, a szólás- és vallásszabadság biztosítása, a politikai elnyomás alóli mentesség. A [2.] másik életforma alapja, hogy a kisebbség ráerőszakolja akaratát a többségre. Terror és elnyomás uralkodik, a sajtót cenzúrázzák, a választások eredményeit meghamisítják, és elfojtják az egyéni szabadságot.” (Az egyik hatalmi tömb által megfogalmazott hidegháborús nemzetközi politikai elv, 1947)

B) „Ily módon két tábor alakult ki: az imperialista, [3.] demokráciaellenes tábor, melynek célja [...] a demokrácia széttözása, valamint az imperialistaellenes, [4.] demokratikus tábor [...]. A két ellentétes tábor [...] harca a kapitalizmus általános válságának további kiéleződése, a kapitalizmus erőinek gyengülése, a szocializmus és a demokrácia erőinek gyarapodása közepette megy végbe.” (A másik hatalmi tömb által megfogalmazott hidegháborús nemzetközi politikai elv, 1947)

a) Az idézett politikai elvek megfogalmazói szerint melyik, a forrásokban sorszámmal és aláhúzással jelölt kategóriába tartozott a korabeli Nagy-Britannia? Adja meg a két megfelelő kategória sorszámát!

.....

b) Miért tekintett magára demokratikusként a B) betűjelű forrást megfogalmazó hatalmi tömb? Karikázza be az egyetlen helyes megoldás sorszámát!

1. Azt hirdették magukról, hogy tiszteletben tartják a tulajdonhoz való jogot.
2. Azt hirdették magukról, hogy széles társadalmi rétegek érdekeit képviselik.
3. Azt hirdették magukról, hogy fenntartják a társadalmi békét és együttműködést.

c) Mire utal az A) betűjelű forrás első mondata? Karikázza be az egyetlen helyes megoldás sorszámát!

1. A nemzetiszocializmus elleni fellépés szükségességére.
2. A magyar forradalom és szabadságharc által előidézett helyzetre.
3. A kétpólusú világrend kialakulására.

4 pont	
--------	--

11. A feladat a Rákosi-korszakkal kapcsolatos. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Döntse el, hogy a források közül melyikre igazak a táblázatban szereplő állítások! Írja a forrás(ok) betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy betűjel többször is előfordulhat. Egy betűjel kimarad.

A)

Bán Béla: Kónyi elvtárs, a Ganz villamossági gyár élmunkása (sztahanovistája), 1950

B) „Ha nem tartunk mértéket, akkor mint rántott csirkét, megesszük azt a tyúkot, amely jövőre aranytojást tojna, és ötéves tervünk gyárait, üzemeit, kultúrházait már az idén csemegevaj és borjúsült formájában elfogyasztjuk.” (Rákosi Mátyás, 1950)

C) „[Célunk] kiszorítani a reakciós befolyást, elsősorban a munkásság és a parasztság köréből. Mindszenty [József] tevékenységét és a mindszenyizmust rendőrileg, politikailag, gazdaságilag lehetetlenné tenni.” (Javaslatok az MDP Politikai Bizottságának tagjai számára 1948. november 24.)

D) „A mi udvarunkban lakik egy péksegéd. Ő mesélte, hogy akármennyi kenyeret sütnék az üzemükben, mind elfogy. Feltűnt nekünk itt a körzetben, hogy Vecsésről, Üllőről nap mint nap bejárnak egyesek, s 4-5 kenyeret is elhordanak zsákban. Pedig 4-5 kenyér naponta nem kell egy családnak, ha csak azon élne is. De biztos ezek is [...] állatokkal etetik fel a mi drága szép kenyerünket.” (Szabad Nép, 1951. január 5. Felszólalás a budapesti népnevelő értekezleten.)

Állítások	Források betűjele	
a) Az előírt termelési mennyiséget túlteljesítő munkásokat példaképként állították a többi munkás elé.		
b) Egyes társadalmi csoportokat a rendszer ellenségeinek tekintettek.		
c) A koncepciók per eszközét is alkalmazták.		

d) Nevezze meg szakkifejezéssel azt a gazdaságirányítási módszert, amelyre a B) betűjelű forrás utal!

.....

e) Mi volt a C) betűjelű forrásban megnevezett személy legmagasabb tisztsége?

.....

6 pont

12. A feladat a magyarországi romákhoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Magyarország teljes népességének és a magyarországi roma népességnek a megoszlása településtípusok szerint (2003)				
	Teljes népesség		Roma népesség	
	létszáma (fő)	aránya (%)	létszáma (fő)	aránya (%)
Budapest	1 719 000	17,0%	60 000	10,4%
A többi város	4 863 000	48,0%	282 000	49,7%
Községek	3 560 000	35,0%	227 000	39,9%
Összesen	10 142 000	100,0%	569 000	100,0%

(A roma népességre vonatkozó adatok forrása szociológusok által végzett felmérés.)

a) Válassza ki a táblázat adatainak alapján a három igaz állítást! Karikázza be a sorszámaikat!

1. A táblázat adatai alapján Budapesten körülbelül minden tizedik lakos roma.
2. A táblázat adatai alapján a romák alig fele él városban.
3. A táblázat adatai alapján Magyarország lakosainak 5-6%-a roma.
4. A táblázat adatai alapján a roma lakosságra kevésbé jellemző az urbanizáció, mint a teljes népességre.
5. A táblázat adatai alapján a magyarországi falvakban több roma él, mint nem roma.
6. A táblázat adatai alapján a magyarországi népesség kicsit több mint harmada él falvakban.
7. A táblázat adatai alapján Magyarországon nő a roma lakosság aránya.

b) Melyik – a lakóhelyhez köthető – jelenség ronthatja a magyarországi romák életfeltételeit? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. antiszemitizmus
2. integráció
3. szegregáció

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Athéni demokrácia	rövid
	1849 után	14.	Második ipari forradalom	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Tatárjárás	hosszú
	1849 után	16.	A Kádár-korszak gazdaságpolitikája	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszeit az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

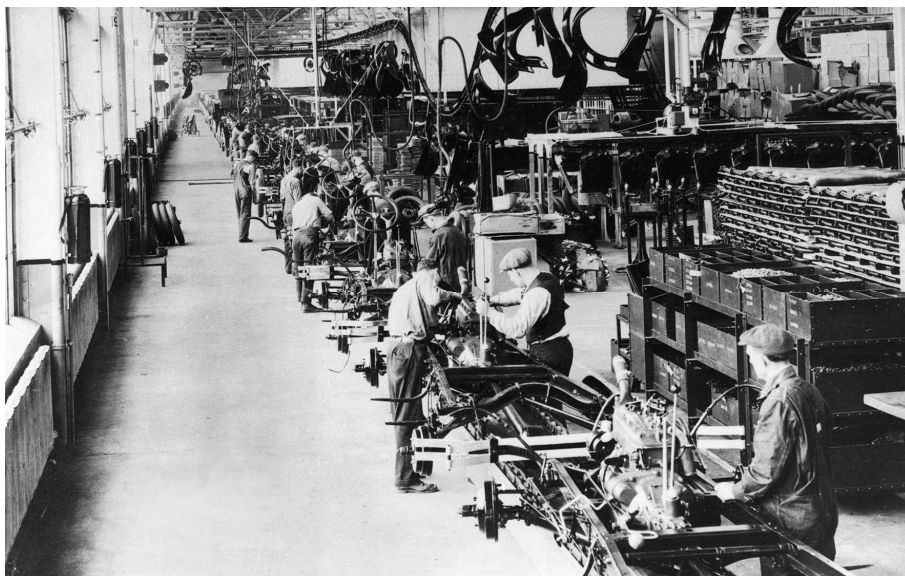
13. A feladat az ókori Athénhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével, miként biztosították az athéni demokráciában a polgárok részvételét a közügyekben!

„Így azután a színházi pénzekkel, a törvényszéki napidíjakkal, s a más címeiken kifizetett összegekkel és közsegélyekkel [Periklész] megnyerte magának a népet.”
(Plutarkhosz ókori történetíró)

14. A feladat az ipari forradalmakhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével az autógyártás megindulását és jelentőségét a második ipari forradalom korában!

Munka a Ford-autógyárban (Detroit, 1910-es évek)

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat az Árpád-kori magyar történelemmel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a tatárjárás menetét, és világítson rá közvetlen következményeire!
A tatárjárást követő újjáépítésről nem kell írnia. Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Mongol harcosok középkori ábrázolása

„Tudja meg tehát Szentatyaságtok, hogy a Keresztre feszített ellenségei, akiket tatároknak hívnak [...] Magyarországra törve, az ország legnagyobb részét [...] elpusztították. Mi [...] elég sokan és megfelelően felfegyverkezve behúzódtunk Fehérvár, Esztergom, Veszprém, Tihany, Győr, Pannonhalma, Moson, Sopron, Vasvár, Németújvár, Zala, Léka várába és más Dunán inneni várakba és erődített helyekre, a túlsó oldalon pedig Pozsony, Nyitra, Komárom, Fülek, Abaújvár és más várakba, és hasonlóképpen megerősített helyekre.” (Egyházi és világi előkelők levele a pápának, 1242. február 2.)

„Elkezdtek bejárni a puszta és elhagyott földet, amelyet [a tatárok] elmenetelükkor pusztítottak el. Az egyházak tornyai voltak útmutató jeleink egyik helységből a másikba, és ezek is borzalmas utat jelöltek. Mert az utak és ösvények el voltak törölve, fű meg tüskés bozót lepte be őket. Hagyma, [...] répa és fokhagyma, ami a parasztok kertjében megmaradt, ha néhol rájuk bukkantam, nyalánkságszámba mentek számomra. [...] Végre odahagytuk az erdő magányát, és a nyolcadik napon Gyulafehérvár városába érkeztünk, ahol semmit sem találtunk, csak a megöltek csontjait és koponyáit, a bazilikák és paloták szétrombolt és aláásott falait, amelyeket szerfölött sok keresztény vér kiontásával mocskoltak be.” (Rogerius itáliai származású magyar főpap korabeli leírása)

16. A feladat a Kádár-korszakkal kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Kádár-korszak gazdaságpolitikáját és az életszínvonallal kapcsolatos politikáját az 1960-as és az 1970-es években!

A mezőgazdaság szövetkezetesítése 1956–1961			
Év	A szövetkezetek száma	A szövetkezeti tagok száma (1000 fő)	A szövetkezetek földterülete (1000 hektár)
1956	2089	119	597
1957	3394	156	820
1958	3507	169	958
1959	4489	565	2620
1960	4576	960	3941
1961	4681	1221	4539

„A gazdasági növekedés fontos forrásai, tartalékai erősen kimerülőben vannak, s a jövőbeni gyors növekedése csakis a gazdaság belső tartalékainak intenzívebb feltárása, a műszaki fejlődés meggyorsítása révén lehetséges. A reform [...] arra törekszik, hogy az egyes dolgozó életszínvonala a jelenleginél jobban függjön munkája társadalmi hasznosságától, egyéni teljesítményétől és a kollektív munka eredményességétől.”
(Az MSZMP Központi Bizottságának határozata, 1966. május)

Új és bontásra ítélt régi házak Óbudán, 1971

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice or general note-taking. It consists of approximately 28 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page. The background is plain white, and there are no margins, headers, footers, or other markings present.

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. <https://szentiras.hu/szit>
<https://blogs.timesofisrael.com/vaetchanan-powerful-mezuza-protection/>
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Menorah_-_Synagogue_of_C%C3%B3rdoba.jpg
<https://nypl.getarchive.net/media/full-page-miniature-with-rubric-showing-moses-breaking-the-idol-of-the-golden-c9610c>
2. [https://en.wikipedia.org/wiki/Jupiter_and_Antiope#/media/File:V%C3%A9nus_et_l'Amour_d%C3%A9couverts_par_un_satyre,_Corr%C3%A8ge_\(Louvre_INV_42\)_02.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Jupiter_and_Antiope#/media/File:V%C3%A9nus_et_l'Amour_d%C3%A9couverts_par_un_satyre,_Corr%C3%A8ge_(Louvre_INV_42)_02.jpg)
<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-9-evfolyam/angyali-udvozlet-es-kiralyok-imadasa/leonardo-da-vinci-angyali-udvozlet>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/ec/Mona_Lisa%2C_by_Leonardo_da_Vinci%2C_from_C2RMF_retouched.jpg/1374px-Mona_Lisa%2C_by_Leonardo_da_Vinci%2C_from_C2RMF_retouched.jpg
3. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=47400001.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D4>
Szárny Miklós: Történelem 8. a hat- és nyolcosztályos gimnáziumok számára NT-17602
4. http://www.veresmart.shp.hu/hpc/web.php?a=veresmart&o=hk_I4Ld
https://reformacio.mnl.gov.hu/sites/default/files/oroskeg/szoladi_reformatum_templom/szoladi_reformatum.jpg
https://gyor.utisugo.hu/_Images/ismertetok/latnivalok/000211082_loyola2.jpg.jpg_orig.jpg
<https://previews.123rf.com/images/alan64/alan641709/alan64170900182/85150427-russia-kazan-13-august-2017-interior-mosque-with-blue-domes-in-the-kazan-kremlin.jpg>
5. https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10_nat2020/lecke_02_005
http://erettsegi.ucoz.hu/load/tortenelem_feladatsor/5_magyarorszag_a_habsburg_birodalomban/8-1-0-70
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Verstar-verstar-otven-kolto-osszes-verse-2/tinodi-sebestyen-2109E/vii-egri-historianak-summaja-4D8/>
<https://mek.oszk.hu/01100/01136/01136.htm#14>
6. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Simonkay–Tamásiné: Történelem 10. IT-142
7. Kossuth Lajos üzenetei. Összeállította: Szabad György. Bp. 2004.
<http://mek.niif.hu/04800/04882/html/szabadku0051.html>
8. https://en.wikipedia.org/wiki/Propaganda_in_the_Soviet_Union#/media/File:Dyadya_lenin.jpg
9. Szekeres József: Források Budapest történetéhez 1919–1945. Budapest Főváros Levéltára Bp. 1972.
10. <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/az-i-vilaghaborutol-a-ketpolusu-vilag-felbomlasaig/a-hideghaboru-kialakulasanak-kora/a-hideghaboru-indulasa>
11. <https://mek.oszk.hu/01900/01906/html/index2131.html>
<https://ado.hu/ado/a-szocializmus-epitese-1948-56-1-resz>
2013-as középszintű történelem érettségi
https://adt.arcanum.com/en/view/Nepszabadsag_1950_01/
12. Boronkai–Kaposi–Katona–Szárny: Történelem 12. NT-17442
13. <https://mek.oszk.hu/03800/03892/html/02.htm#17>
14. https://www.kattan.hu/tankonyv/tortenelem-10/lecke_06_019
15. Bibliothèque nationale de France, Paris. (1300 körüli kézirat illusztrációja)
http://afe.easia.columbia.edu/mongols/pop/conquests/cavalry_pop.htm
„Feheruaru rea menéh hodu utu rea” Magyar történelmi szöveggyűjtemény A magyar történelem forrásai a honfoglalástól az Árpád-ház kihalásáig (1301) Összeállította és a jegyzeteket írta: Zubánics László. Budapest-Ungvár, 2008. <https://mek.oszk.hu/11000/11051/11051.pdf>
Rogerius mester Siralmas éneke, 1243 körül. In: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez – Középkor (1000-1530). Szerk. Madas Edit-Tarnai Andor. Bp. 1991.
http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/index.php?file=194_215_Rogerius
16. Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században, Osiris, Bp., 1999 p. 418
Gál Vilmos – Tar Attila Szilárd: Dokumentumok a XX. század történetéhez. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001. p. 339.
Boronkai–Kaposi–Katona–Szárny: Történelem 12. NT-17442
Fortépan / Urbán Tamás

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. feladat	4	
	2. feladat	4	
	3. feladat	4	
	4. feladat	4	
	5. feladat	4	
	6. feladat	4	
	7. feladat	4	
	8. feladat	4	
	9. feladat	4	
	10. feladat	4	
	11. feladat	6	
	12. feladat	4	
	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	17	
	14. feladat	17	
	15. feladat	33	
	16. feladat	33	
	Összesen	50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

dátum

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok			

dátum

dátum

javító tanár

jegyző